

Bemærkninger til forslaget

Formålet med beslutningsforslaget er at arbejde for, at der på sigt kan vedtages et »udviklingsprincip« som supplement til forsigtighedsprincippet. Det skal sikre, at EU's miljø-, sundheds- og forbrugerpolitik altid afbalanceres af hensynet til de fattige landes markedsadgang. Når EU vedtager strengere standarder end de globalt vedtagne, skal udviklingslandene have hjælp til at kunne overholde de strenge standarder.

Handel er en essentiel faktor for vækst. Over en længere årrække er det ved intensivt arbejde lykkedes at opnå enighed i det internationale samfund om at afskaffe nogle af de toldbarrierer, der hidtil har været opsat som vandtætte skotter for handel mellem Vesten og udviklingslandene. Ikketoldmæssige handelsbarrierer i form af standarder for miljø, fødevarer og hygiejne indebærer meget store tab for udviklingslandene i form af tabte eksportmuligheder. Til gengæld er der meget lidt viden om, hvilke fordele EU-borgere har af de lave standarder.

Alligevel kan det konstateres, at en sådan »hjælp« til udviklingslandene ikke er tilstrækkelig, og at der er andre barrierer end de toldmæssige, der virker som effektive hindringer for, at udviklingslandene kan komme til at handle frit med Vesten. Afrika, som repræsenterer 10 pct. af verdens befolkning, står kun for 2 pct. af verdens handel. Fra 1962 til 1993 faldt Afrikas eksport med 11 mia. USD. Det skyldes i høj grad, at de standarder, EU har vedtaget på fødevarer-, sundheds- og miljøområdet, forhindrer udviklingslandene i at eksportere deres produkter til EU-landene. I adskillige tilfælde har EU fastlagt langt strengere standarder end fastsat i Codex Alimentarius (det internationale standardiseringsorgan). Det gælder for eksempel for handelen med jordnødder, der er et centralt eksportprodukt for mange afrikanske lande. Studier fra International Trade Forum viser, at rige lande ofte indfører standarder på hygiejneområdet, der er strengere end nødvendigt, og dermed effektivt udelukker

lavindkomstlandene. Endvidere udelukkes også mindre virksomheder i det hele taget fra de rige landes markeder, fordi de heller ikke kan leve op til kravene. Studier har vist, at lande som Jamaica, Kenya, Malaysia, Mauritius, Namibia og Uganda alle har problemer med at overholde sundhedsstandarder, og at problemet er, at de rige lande ofte indfører regler, der er strengere end de internationale normer¹⁾. Dertil kommer, at reglerne ofte ændrer sig og er svære at gennemskue. De strammere standarder har vidtrækkende konsekvenser for udviklingslandenes muligheder for at handle med EU, mens de sundheds- eller miljømæssige fordele ofte kan være svære at få øje på¹⁾.

Nogle af eksemplerne er rigt dokumenterede for eksempel af Verdensbanken, andre er mere løst dokumenterede eksempler på effekten af europæiske og internationale standarder. Det gælder for eksempel ananas fra Ghana, der blev afvist fra den ene dag til den anden, afskårne blomster fra Kenya, der skal igennem en så omfattende europæisk kontrol, at de visner, inden de kan blive solgt, og appelsiner fra Sydafrika, der blev afvist på grund af en efter sigende uskadelig sort plet.

Nogle standarder er særdeles velbegrundede, mens det kan være svært at forstå begrundelsen for andre standarder bortset fra, at de effektivt forhindrer udviklingslandene i at eksportere varer til Vesten. Samtidig er reglerne for standarderne ofte uoverskuelige, hvilket gør det vanskeligere for de ressourcetsvage lande at konkurrere. Der er derfor behov for i første omgang at kortlægge problematikken på en systematisk måde for at sikre, at politiske beslutninger om fastsættelse af standarder kan tages på et fuldt oplyst grundlag. Det betyder, at der skal foreligge oplysninger såvel om sundheds- og miljørisici som om de handelsmæssige konsekvenser for udviklingslandene af indførelse af givne standarder.

¹⁾ C. Friis Bach, A. Larsen, N. Kjærgaard, P. Pinstrup-Andersen og F. Tarp: *Frihandel er ikke nok: En ny vision for verdens fattige landmænd*. Mellemløkeligt Samvirke, 2003, s. 29.